

**BÓG MÓWI DO CIEBIE
ZAUFAJ MI**

K S. L E S Z E K M A T E J A

**BÓG MÓWI DO CIEBIE
ZAUFAJ MI**

BIBLIJNA SZKOŁA
UFNOŚCI
I MIŁOSIERDZIA

WYDAWNICTWO WAM

© Wydawnictwo WAM – Księża Jezuici, 2017

Opieka redakcyjna: Kama Hawryszków
Redakcja: Anna Poinc-Chrabąszcz
Korekta: Dariusz Godoś
Projekt okładki: Anna Jędrusiak
Skład: Edycja

NIHIL OBSTAT: Prowincja Polski Południowej
Towarzystwa Jezusowego, ks. Jakub Kołacz SJ, prowincjał
Kraków, dn. 13 marca 2017 r., l.dz. 52/2017

ISBN 978-83-277-1390-2

WYDAWNICTWO WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków
tel. 12 62 93 200 • faks 12 42 95 003
e-mail: wam@wydawnictwowam.pl
www.wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY
tel. 12 62 93 254-255 • faks 12 62 93 496
e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA
tel. 12 62 93 260
e.wydawnictwowam.pl

druk: Drukarnia WYDAWNICZA • Kraków

Spis treści

Wprowadzenie.....	7
1. Biblijna szkoła ufności.....	9
1.1. Tajemnica ufności.....	9
Wstęp.....	9
Tydzień I – Jezu, jeśli zechcesz, możesz to uczynić!.....	14
Tydzień II – Jezu, powiedz tylko słowo!.....	19
Tydzień III – Jezus obarczył się naszym cierpieniem.....	24
Tydzień IV – Zaufanie Bogu pośród przeciwności.....	30
1.2. Rozwój ufności.....	35
Wstęp.....	35
Tydzień V – Usprawiedliwienie przez ufność Jezusa Mesjasza.....	41
Tydzień VI – Uczynki miłości jako owoc usprawiedliwienia.....	47
Tydzień VII – Zaufanie Bogu w doświadczeniu grzechu.....	53
Tydzień VIII – Jezus narzędziem prześlągania za grzechy ludzi.....	59
Tydzień IX – Abraham usprawiedliwiony przez wiarę.....	66
Tydzień X – Wiara Abla i Henocha.....	77
Tydzień XI – Wiara Noego i Abrahama.....	83
Tydzień XII – Wiara Mojżesza.....	90
2. Biblijna szkoła miłosierdzia.....	97
2.1. Miłosierdzie Boga.....	98
Wstęp.....	98
Tydzień XIII – Powołanie Mateusza.....	102

Tydzień XIV – Miłosierdzie Boga w ewangelicznych przypowieściach	111
Tydzień XV – Miłosierdzie Boga w Starym Testamencie	119
Tydzień XVI – Miłosierdzie Boga Ojca	127
Tydzień XVII – Miłosierdzie Jezusa Chrystusa	134
Tydzień XVIII – Miłosierdzie Trójcy Świętej	141
2.2. Miłosierdzie człowieka	148
Wstęp	148
Tydzień XIX – Sprawiedliwość i miłosierdzie człowieka	153
Tydzień XX – Miłosierdzie Tobita	160
Tydzień XXI – Miłosierdzie Tobiasza	168
Tydzień XXII – Upodobnienie człowieka do Boga poprzez miłosierdzie	173
Tydzień XXIII – Dwa wstępne etapy rozwoju postawy miłosierdzia	181
Tydzień XXIV – Wzruszyć się miłosierdziem	191
Tydzień XXV – Upomnienie braterskie	203
Tydzień XXVI – Przebaczenie i pojednanie	213
Tydzień XXVII – Wolność od posiadania	223
Tydzień XXVIII – Miłość do nieprzyjaciół	235
Tydzień XXIX – Miłość wzajemna	243
Tydzień XXX – Przemienić się w miłosierdzie	250
 Zakończenie	 263
Bibliografia	265
Wykaz skrótów	268
Przypisy	269

Wprowadzenie

Książka ta jest przewodnikiem po tekstach Pisma Świętego podejmujących problematykę ufności i miłosierdzia. Powstała, aby podpowiedzieć Czytelnikowi, jak bardziej zaufać Bogu przez poznanie Jego miłosierdzia, dzięki codziennej refleksji nad wybranymi tekstami Biblii. Nie podaje gotowych receptur, lecz jest pomocą w pasjonującej przygodzie poznawania tajemnicy ufności i miłosierdzia, czerpiąc wprost ze źródła objawienia Bożego, czyli Pisma Świętego, przy wsparciu strażników czystości tego źródła, którymi są ojcowie Kościoła. W tę podróż można się wybrać samemu lub w grupie, bowiem książka ta jest owocem formacji biblijnej grup działających w parafii Rusocice w Archidiecezji Krakowskiej. Stanowi ona kontynuację drogi ewangelicznego wtajemniczenia, której pierwsze etapy zostały ukazane w tomie *Bóg mówi do ciebie: poznaj Mnie*¹.

Problematykę ufności i miłosierdzia podejmowałem już w wydanych wcześniej publikacjach zarówno naukowych², jak i duszpasterskich³, a książka *Bóg mówi do ciebie: zaufaj Mi* stanowi syntezę moich wieloletnich badań nad tajemnicą Bożego i ludzkiego miłosierdzia. Nowym narzędziem wykorzystanym w przygotowaniu tej książki jest metoda inicjacyjno-anagogicznego odczytania Nowego Testamentu, która wyrasta z przekonania, że składające się nań teksty, zwłaszcza Ewangelie, stopniowo wprowadzają ucznia Jezusa na kolejne etapy wzrostu duchowego, co w starożytności wiązało się z procesem przygotowania do chrztu. Dzięki tej metodzie mogłem, jak ufam, dość przekonująco wykazać, że Ewangelia pomaga chrześcijaninowi osiągnąć kolejne etapy rozwoju wiary, wyrażającej się w coraz bardziej doskonałych uczynkach miłosierdzia.

Jak już wspomniałem, książka ta prezentuje materiały drugiego roku formacji, które przygotowałem na użytek moich parafian skupionych w grupach biblijnych. Dziękuję im za inspirację i cenne uwagi. Pragnę również skierować

słowa wdzięczności do tych wszystkich, którzy w latach 2003–2008 tworzyli środowisko ludzi pragnących zgłębiać tajemnicę Bożego i ludzkiego miłosierdzia, kiedy to posługiwałem duszpastersko w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach. Środowisko to powstało wokół inicjatyw, którymi wtedy kierowałem (rekolekcje dla kapłanów i osób świeckich, panele dyskusyjne, sympozja naukowe i poradnia miłosierdzia). Dzięki Wydawnictwu WAM część tej różnorodnej i bogatej refleksji mogła się ukazać w dwóch seriach wydawniczych: naukowej⁴ i duszpasterskiej⁵.

1. Biblijna szkoła ufności

1.1. Tajemnica ufności

WSTĘP

Wiara, ufność i wierność

Przed tobą kolejny etap drogi z Jezusem. Jeśli czytałeś już książkę *Bóg mówi do ciebie: poznaj Mnie*, to wiesz, że jesteś na drodze ewangelicznego wtajemniczenia w momencie, o którym mówi święty Mateusz w ósmym rozdziale swojej Ewangelii, bowiem w poprzedniej książce zakończyliśmy refleksję nad *Kazaniem na Górze*. Wydarzeniem, które rozpocznie teraz twoje rozważania, będzie uzdrowienie trędowatego (Mt 8, 1–4). Najważniejszym przesłaniem tego fragmentu i następnych jest zaufanie Jezusowi, które owocuje uzdrowieniem fizycznym. Jezus mówi o tym wprost przy kolejnym uzdrowieniu, kiedy stwierdza, że *u nikogo w Izraelu nie znalazł tak wielkiej wiary* (Mt 8, 10), wskazując na setnika proszącego o uleczenie swego sługi. W tekście oryginalnym pojawia się tu słowo *pistis*, które można tłumaczyć jako: *wiara, ufność* lub *wierność*. W polskim tłumaczeniu słowo to konsekwentnie jest przekładane jako *wiara* i bardzo rzadko – *wierność*. Nigdy nie jest oddane za pomocą słowa *ufność*, co bardzo zawęża zrozumienie tekstu Ewangelii.

Greckie słowo *pistis* określa pewien dynamizm rozwoju wiary. W naszej refleksji słowo *pistis* będziemy rozumieć jako *wiara* wtedy, kiedy przesłanie Ewangelii będzie dotyczyło zawierzenia Jezusowi na płaszczyźnie intelektualnej. W doświadczeniu relacji ludzkich jest to bowiem pierwszy akt dynamizmu wiary, który polega na uznaniu autorytetu osoby przekazującej nam pewną

wiedzę. Mówimy wtedy: *ja mu wierzę*, bo uznaję jego autorytet – czy to naukowy, czy moralny, czy religijny.

Drugi etap rozwoju wiary polega na zaufaniu osobie, której się uwierzyło. Aby jednak tak się stało, należy poznać tę osobę. Nie jest bowiem możliwe, aby zaufać komuś, kogo się nie zna, a jeśli by tak się stało, byłby to przejaw wielkiej naiwności. Można uwierzyć osobie, której się nie zna wystarczająco dobrze, bo na przykład przekonująco mówi albo stoi za nią autorytet ważnych instytucji, choćby naukowych (nauczyciele, wykładowcy) czy religijnych (kapłan). Zaufanie wymaga jednak osobistego i dogłębnego poznania.

Trzecim etapem dynamizmu wiary jest wierność osobie, której się zaufało, a to zakłada wejście w bardzo głęboką relację z nią. Do takiej głębokiej relacji zaprasza cię Jezus. Jak już wiesz, rozwija się ona przez trzy etapy. Pierwszym jest uznanie autorytetu Jezusa i Jego słowa, a pomocą w tym doświadczeniu była poprzednia książka *Bóg mówi do ciebie: poznaj Mnie*. Gdy już poznałeś Jezusa i Jego miłość do ciebie, przyszedł czas, abyś Mu zaufał. Dzięki ufności pokładanej w Jezusie stopniowo będziesz jeszcze bardziej przemieniał swoje życie, bo będziesz się upodabniał do Osoby, której zaufałeś.

Ten moment w rozwoju wiary można porównać do rozbicia skorupy orzecha. Pierwszą, zieloną łupinę już zdjąłeś, kiedy stałeś się uczniem Jezusa, uznając autorytet Jego słowa. Teraz czas na trudniejsze zadanie: rozbicie twardej skorupy twojej niewiary w moc Słowa Bożego. Dlatego Jezus pragnie cię wprowadzić na drogę zaufania Mu w doświadczeniu choroby lub trudnych sytuacji, abyś w końcu doświadczył Jego miłosierdzia uwalniającego cię od choroby duszy, czyli od grzechu. Jak już zauważyłeś, zaufanie Jezusowi ściśle wiąże się z doświadczeniem Bożego miłosierdzia, dlatego w drugiej części tej książki dokładniej omówimy tę problematykę. Tak ukazana biblijna perspektywa związku ufności i miłosierdzia została w genialny sposób przedstawiona przez świętą mistyczkę, siostrę Faustynę Kowalską, za której pośrednictwem Bóg przypomniał nam, jak rozbić twardą skorupę niewiary.

Zaufanie Jezusowi źródłem uwolnienia z choroby ciała

Pierwszego aktu zaufania Jezusowi dokonuje trędowaty, który z ogromną determinacją i pokorą prosi Jezusa o uzdrowienie (por. Mt 8, 1–4). Zwróć szczególną uwagę na słowa, które kieruje do Jezusa: *Panie, jeśli chcesz, możesz mnie*

oczyścić (Mt 8, 2). W ten sposób wyraża swoją wiarę, że Jezus ma władzę uwolnienia go z choroby. Ufa, że to od woli Jezusa zależy, czy będzie zdrowy.

Drugi etap rozwoju zaufania Jezusowi przedstawia setnik, który prosi Jezusa o uzdrowienie swojego sługi (por. Mt 8, 5–13). Postawa wstawieniaka wymaga jeszcze większej dojrzałości duchowej niż poprzednio, łatwiej nam bowiem o determinację i pokorę, gdy zabiegamy o swoje sprawy, trudniej, gdy prosimy w intencji innej osoby. Większa ufność setnika wyraża się w słowach: *Panie [...] powiedz tylko słowo, a mój sługa odzyska zdrowie* (Mt 8, 8). Wcześniej Jezus zapewne uznał, że trędowatemu potrzebne było, aby *dotknął go* (Mt 8, 3), okazując w ten sposób gest miłosierdzia, który był konieczny do pogłębienia ufności chorego, niezbędnej do jego uzdrowienia. Setnik nie potrzebuje żadnych zewnętrznych znaków miłosierdzia Jezusa, on całkowicie zawiera moc Jego słowa.

Trzeci etap rozwoju zaufania Jezusowi ukazuje następne ewangeliczne wydarzenie, kiedy to Jezus uzdrawia teściową Szymona Piotra (por. Mt 8, 14–15). Zapewne nieraz prosiłeś Jezusa o uzdrowienie z poważnych chorób, które dotknęły ciebie lub twoich bliskich, ale czy prosiłeś Go o uzdrowienie z gorączki? Zwykle nie zwracamy głowy Jezusowi takimi błahostkami jak gorączka, bo mamy doświadczenie, że zwykle po kilku dniach minie. Jednak to wydarzenie ukazuje, że Jezus pragnie pomóc tobie i tym, których kochasz, nawet w najdrobniejszych sprawach. W ten sposób doświadczając na co dzień Jego miłosierdzia, wzmocnisz zaufanie do Niego.

Dzięki tym trzem uzdrowieniom, których dokonał Jezus w ciągu jednego dnia, sprowadzono do Niego wszystkich chorych i opętanych z Kafarnaum. Jak pisze ewangelista Marek: *całe miasto zebrało się u drzwi* (Mk 1, 33) domu Szymona Piotra i Andrzeja. Wtedy Jezus *słowem wypędził złe duchy i wszystkich chorych uzdrowił. Tak oto spełniło się słowo proroka Izajasza: „On przyjął nasze słabości i dźwigał nasze choroby”* (Mt 8, 16–17). Ewangelista Mateusz odnosi prorocstwo Izajasza, które zapowiadało losy Mesjasza, do Jezusa. Zapewne doskonale znasz inne fragmenty z Izajaszowej czwartej pieśni Sługi Jahwe, cytowanej powyżej, które zapowiadały cierpienie Mesjasza: *został przebity za nasze grzechy, zdruzgotany za nasze winy* (Iz 53, 5) i *wydał swe życie na ofiarę za grzechy* (Iz 53, 10) oraz *dźwigał grzechy wielu i oręduje za przestępcami* (Iz 53, 12). W tych słowach zawiera się twoja wiara, że Jezus umarł za twoje grzechy i dzięki Jego odkupieńczej śmierci możesz doświadczyć odpuszczenia

wszystkich swoich grzechów. Czy jednak podobnie wierzysz, że Jezus *obarczył się naszym cierpieniem, On dźwigał nasze boleści* (Iz 53, 4; Mt 8, 17)? Czy tak samo, jak prosisz Jezusa, aby przyjął na siebie twój grzech, prosząc Boga o przebaczenie, prosisz Go, aby przyjął twoją chorobę lub chorobę kogoś, za kim się wstawiasz?

Uwagi praktyczne⁶

Tym, którzy dotąd nigdy nie czytali Pisma Świętego w systematyczny sposób, podam kilka praktycznych uwag. W proponowanych materiałach na każdy tydzień są zamieszczone sigła biblijne, czyli skróty nazw poszczególnych ksiąg Pisma Świętego, na przykład Mk – czyli Ewangelia według św. Marka, oraz numery rozdziałów i wersetów, na przykład Mk 1, 1–3 – rozdział pierwszy, wersety od pierwszego do trzeciego. Skróty nazw ksiąg biblijnych zwykle są podawane na początku Pisma Świętego, natomiast numery rozdziałów są składane dużą czcionką, a numery wersetów małą. Sigła wydłużone na marginesach tej książki określają, które fragmenty Pisma Świętego należy przeczytać. Na początku może to sprawiać nieco trudności, ale po pewnym czasie stanie się bardzo proste. Celowo nie są tu cytowane fragmenty Biblii, a jedynie wskazywane są ich sigła, aby czytelnik mógł zawsze obcować z całym tekstem Słowa Bożego, a nie tylko z jego urywkiem. Zalecane jest, aby przeczytać zaznaczony fragment wraz z jego kontekstem, czyli kilka wersetów go poprzedzających i kilka następujących po nim, dlatego własny egzemplarz Pisma Świętego jest niezbędny. Przed podjęciem rozważania Słowa Bożego dobrze jest odszukać i zaznaczyć zakładkami te fragmenty, które są wyznaczone do czytania na konkretny dzień.

Trzeba także wygospodarować sobie odpowiednio dużo czasu na spotkanie ze Słowem Bożym. Jest to uwarunkowane twoim trybem życia, ale zachęcam do minimum piętnastu minut dziennie. Ważne jest również miejsce lektury, które pomoże w wyciszeniu i skupieniu. Prezentowane materiały mają układ tygodniowy i zaleca się, aby po każdym dwóch tygodniach trzeci poświęcić na nadrobienie zaległości, jeśli je masz, lub powrócić do tekstów biblijnych, które najbardziej cię zainteresowały. Dlatego warto prowadzić notatnik i zapisywać osobiste wrażenia z rozważania Słowa Bożego, podobnie jak pytania, które się zrodziły. Można też korzystać z tych materiałów w cyklu trzech

tygodni rozważań i czwartego na nadrobienie zaległości i powtórki. Od ciebie jednak zależy, w jaki sposób będziesz z tych materiałów korzystał, choć ważna jest kolejność prezentowanych tygodni rozważań i czas na powtórki.

Każdy tydzień omawianych materiałów jest podzielony na kolejne dni, aby ułatwić ci systematyczne, codzienne czytanie Pisma Świętego. Możesz też zatrzymać się nad treścią rozważań dotyczących wybranego dnia przez kilka dni. W niektórych tygodniach rozważań nie ma materiałów na siedem dni tygodnia, a tylko na sześć, co daje jeszcze więcej czasu na nadrobienie zaległości lub powtórki. Poszczególne tygodnie rozważań są zakończone krótkim podsumowaniem, którego celem jest podkreślenie najważniejszych zagadnień podejmowanych w minionych siedmiu dniach. Materiał na każdy dzień jest zbudowany z dwóch części. Pierwsza pomaga w zrozumieniu tekstu biblijnego, do którego się odwołuje, natomiast druga część stanowi odniesienie do twojego życia, czyli wezwanie do refleksji, modlitwy lub podjęcia konkretnych czynów. Ani pierwsza, ani druga część nie wyczerpuje bogactwa rozważanego Słowa Bożego, a jedynie podkreśla jakiś aspekt pomocny w zrozumieniu tego fragmentu i akcentuje pewien element w odniesieniu do życia.